

Project Focus op standaarden in examinering	
Deelprojectplan 4: Functieprofielen examenfunctionarissen toetsen en valideren	
Opdrachtgever	MBO Diensten / MBO Raad
Projectleider Focus op standaarden in examinering	Jacqueline de Schutter
Projectaannemer deelproject 4	Bureau ICE
Projectleider deelproject 4	Karen Heij
Start en einde deelproject 4	01-05-2012 – 31-12-2012

1. Inleiding

Instellingen binnen het MBO hebben te maken met een enorme organisatie rondom het afnemen van examens. De instellingen zijn hierbij niet alleen verantwoordelijk voor valide en betrouwbare examenproducten, maar hebben ook de taak het proces rondom de examinering te borgen. Zoals beschreven in het projectplan 'Focus op standaarden in examinering', is het hebben van professionele medewerkers één van de pijlers van kwaliteitszorg van examinering. Om de gewenste kwaliteit van examinering te kunnen bereiken is het nodig dat de kwaliteit van de examenfunctionarissen op peil is en geborgd wordt. Duidelijke beroepsprofielen van de verschillende rollen bij de examinering vormen hierbij een stevige basis. In dit deelprojectplan 'Functieprofielen examenfunctionarissen toetsen en valideren' wordt beschreven op welke manier de huidige functieprofielen voor examenfunctionarissen worden uitgewerkt, getest en bijgesteld om gebruikt te kunnen worden door de instellingen.

In samenwerking met de Nederlandse Vereniging voor Examens (NVE) zijn zeven functieprofielen ontwikkeld voor betrokkenen bij examinering:

- Assessor/examinator
- Vaststeller
- Constructeur/ toetsontwikkelaar
- Medewerker examenbureau
- Examencommissielid
- Lid van de commissie van beroep
- Manager examinering

Deze functieprofielen moeten in relatie tot het beroepscompetentieprofiel (volgend uit het bestuursakkoord van 22 november 2011 tussen staatssecretaris Zijlstra en de MBO Raad over de kwaliteit van het personeel) voor het MBO specifiek verder worden doorontwikkeld tot standaarden voor examenfunctionarissen. In dit deelproject worden de huidige functieprofielen voor examenfunctionarissen geconcretiseerd en beproefd met meetbare competenties/indicatoren, waardoor meer uitgewerkte functieprofielen voor examenfunctionarissen ontstaan: de beroepsprofielen voor examenfunctionarissen. Met deze beroepsprofielen wordt binnen de procesarchitectuur examinering (en de bijbehorende aspecten van kwaliteitszorg) de rolomschrijving geborgd van betrokken examenfunctionarissen.

2. Doelstellingen

In dit deelproject worden heldere en eenduidige beroepsprofielen voor examenfunctionarissen opgesteld die zijn gevalideerd door het mbo-veld. Hiermee wordt een flinke stap in de richting van de gewenste standaarden voor examenfunctionarissen gezet. Door het gebruiken van de beroepsprofielen in het mbo-veld wordt namelijk bereikt dat binnen de verschillende MBO-instellingen hetzelfde wordt verstaan onder de taken en competenties die horen bij de examenfunctionarissen. Op basis van de beroepsprofielen kan er gewerkt worden aan het bereiken en borgen van de kwaliteit van de examinering. Doordat de beroepsprofielen concreet zijn en meetbare competenties/indicatoren bevatten, kan binnen een MBO-instelling in kaart gebracht worden wat de situatie is met betrekking tot de benodigde competenties van

examenfunctionarissen. Op basis van die huidige stand van zaken in relatie tot de beschreven kwaliteitseisen in de beroepsprofielen kan vervolgens gericht worden gewerkt aan (verdere) professionalisering van examenfunctionarissen.

De doelen van dit deelproject zijn meervoudig:

- Het opstellen en valideren van heldere beroepsprofielen voor examenfunctionarissen. Hierin worden meegenomen: de assessor/examinator, de vaststeller, de constructeur/ toetsontwikkelaar, de medewerker examenbureau, het examencommissielid, het lid van de commissie van beroep en de manager examinering (functieprofielen NVE). De beroepsprofielen worden in die mate concreet uitgewerkt met meetbare competenties/indicatoren dat het mogelijk is voor MBO-instellingen deze als self-assessment instrument voor de betrokkenen te gebruiken.
- Het inzichtelijk kunnen maken van de startsituatie binnen een MBO-instelling op het gebied van de kwaliteit van examenfunctionarissen door middel van een auditinstrument, in de vorm van een checklist voor de organisatie.
- Het in kaart brengen welke professionaliserings- en certificeringstrajecten er op de markt zijn voor examenfunctionarissen in relatie tot de opgestelde beroepsprofielen.
- Het vergroten van de betrokkenheid van de examenfunctionarissen bij de kwaliteit en kwaliteitsborging van de examinering door het activeren van intrinsieke motivatie. Hierdoor wordt de kwaliteit van de examinering op een positieve manier blijvend op het netvlies gebracht bij de betrokken examenfunctionarissen en kan zij worden geborgd.
- Het testen, evalueren en valideren van de beroepsprofielen en het auditinstrument met betrokkenen in het mbo-veld en andere MBO-deskundigen.

3. Werkwijze

De werkwijze binnen dit deelproject zorgt ervoor dat het mes dat aan meer kanten snijdt. Het opstellen van heldere, gevalideerde en daardoor breed gedragen beroepsprofielen draagt bij aan het herkennen en erkennen van de verschillende rollen bij de examinering en de hierbij behorende kwaliteitseisen. De beroepsprofielen vormen de basis voor het kunnen vaststellen van de startsituatie binnen een MBO-instelling door middel van een auditinstrument. Daardoor wordt het mogelijk de professionalisering van examenfunctionarissen gericht vorm te geven. Onderdeel van het deelproject zijn ook pilots met scholingsactiviteiten, zodat duidelijk wordt op welke manier scholing in het kader van professionalisering efficiënt en effectief kan worden uitgevoerd. Het rendement van scholing wordt meetbaar gemaakt. Door het testen van de beroepsprofielen in scholingstrajecten, kunnen deze waar nodig worden bijgesteld en uitgewerkt waardoor de praktische inzetbaarheid ervan wordt vergroot.

Binnen dit deelproject werkt Bureau ICE samen met vier MBO-instellingen, de zogenaamde pilotinstellingen. Dit zijn twee grote ROC's, één gemiddeld/klein ROC en één AOC, uit verschillende regio's in Nederland. Deze pilotgroep vormt met deze diversiteit een goede afspiegeling van het MBO werkveld. Dit maakt de overdracht en de transfer van de uitkomsten van dit deelproject naar de andere MBO-instellingen toe gemakkelijker en daardoor beter.

De werkwijze tijdens dit deelproject bestaat uit de volgende stappen:

Stap 1: Uitwerken van functieprofielen tot beroepsprofielen examenfunctionarissen

Vanuit de NVE zijn functieprofielen ontwikkeld voor examenfunctionarissen. Dit zijn er zeven: assessor/examinator, vaststeller, constructeur/ toetsontwikkelaar, medewerker examenbureau, examencommissielid, lid van de commissie van beroep en manager examinering

Deze functieprofielen worden door Bureau ICE verder geconcretiseerd met meetbare competenties/indicatoren en waar nodig vertaald naar het mbo-veld door verdere inhoudelijke uitwerking. Hierdoor ontstaan zeven beroepsprofielen voor examenfunctionarissen, passend bij de context van het MBO.

Stap 2: Matchen van de beroepsprofielen met uitvoering in de praktijk

Bureau ICE legt de concepten van de beroepsprofielen voor aan de betrokkenen van de pilotinstellingen en aan een representatieve groep andere MBO-deskundigen om te borgen dat de beroepsprofielen breed erkend en herkend worden binnen het mbo-veld. Tijdens deze bijeenkomsten staan de volgende vragen centraal:

- Zijn deze profielen dekkend? Komen alle rollen op deze manier voor in de praktijk of moet er iets bij of af?
- Zijn de profielen inhoudelijk goed beschreven, of is aanpassing nodig?

Vervolgens stelt Bureau ICE de beroepsprofielen bij op basis van de uitkomsten uit deze bijeenkomsten.

Stap 3: Inventariseren scholings- en certificeringsaanbod voor de beroepsprofielen

Wanneer er een duidelijk beeld is van de beroepsprofielen, is het mogelijk om naar MBO-instellingen toe inzichtelijk te maken welk scholings- en certificeringsaanbod op de markt beschikbaar is.

Bureau ICE zorgt er voor dat de beroepsprofielen toegankelijk worden voor alle aanbieders. Vervolgens inventariseert Bureau ICE volgens een ontwikkeld format per aanbieder het scholings- en certificeringsaanbod dat beschikbaar is (of op korte termijn tot stand komt) voor de uitgewerkte beroepsprofielen.

Op deze manier wordt voor de MBO-instellingen inzichtelijk gemaakt welk aanbod er is en wordt voor de aanbieders van scholing en certificering duidelijk welke witte vlekken er zijn waarop zij zich kunnen richten.

Stap 4: Ontwikkelen van een auditinstrument

Op basis van de uitgewerkte beroepsprofielen ontwikkelt Bureau ICE een auditinstrument in de vorm van een checklist voor de MBO-instelling. Het auditinstrument kan door MBO-instellingen worden gebruikt om in kaart te brengen hoe ver de instelling is op het gebied van de inrichting van de examinering voor wat betreft het inzetten van examenfunctionarissen. Door vast te stellen of er gewerkt wordt met de onderscheiden rollen in het examineringsproces, en met welke wel of nog niet, kan een algemene organisatieschets worden gemaakt (nulmeting). Het auditinstrument zal ook een gedeelte bevatten dat gebruikt kan worden om de situatie in kaart te brengen voor een afdeling binnen een MBO-instelling.

De uitkomst van de audit geeft de MBO-instelling op organisatieniveau (en indien nodig op afdelingsniveau) input of en waar er eventuele aanpassingen nodig zijn.

De beroepsprofielen die Bureau ICE oplevert, bevatten per rol een concrete beschrijving van de vereiste competenties. Daardoor is het voor de instelling ook mogelijk om door middel van een (zelf)onderzoek een inschatting te kunnen maken van de individuele kwaliteit van de examenfunctionaris en of de instelling haar examenfunctionarissen voldoende en op het juiste gebied faciliteert.

Stap 5: Toepassen van de audit op de 4 pilotscholen en zo nodig bijstellen na evaluatie

Met de vier pilotinstellingen wordt met behulp van het auditinstrument in samenspraak afzonderlijk in kaart gebracht hoe de examineringsprocessen binnen de instelling verlopen en waar specifieke aandachtspunten voor de instelling liggen ten aanzien van de inzet van examenfunctionarissen op organisatieniveau en, indien van toepassing, op afdelingsniveau.

Op basis van de opgedane ervaringen wordt het auditinstrument met de pilotinstellingen geëvalueerd en zo nodig bijgesteld.

Bureau ICE meet daarnaast bij de betrokken examenfunctionarissen van de pilotinstellingen op individueel niveau hoe zij in hun rol functioneren in relatie tot het beroepsprofiel dat is uitgewerkt voor de betreffende rol.

De uitkomsten van de audit vormen de input voor een scholingsplan, zowel op organisatieniveau als op individueel niveau van de betrokken examenfunctionarissen. Er is namelijk in kaart gebracht op zowel organisatieniveau als individueel niveau wat de instelling in huis heeft en waar de instelling mee aan de slag moet om de kwaliteit van de examinering te bereiken en te borgen waar het gaat om de examenfunctionarissen. Doordat alle betrokkenen bij de examinering deelnemen aan de audit, ontstaat er draagvlak voor de uitvoering van het scholingsplan en leren instellingen om over 'interne' muren te kijken en elkaar binnen de instelling verder te helpen¹.

De pilotinstellingen ontvangen een rapportage van de uitkomsten van de audit. In samenspraak met de instellingen, in de vorm van gesprekken met bestuurders en/of andere verantwoordelijken voor de examinering, wordt de input voor een scholingsplan besproken. Ook worden er concrete afspraken gemaakt met de pilotinstellingen over de

---

¹ Dat dit werkt heeft Bureau ICE ervaren toen er in 2010 voor alle opleidingen binnen het Alfa-College een product audit is uitgevoerd. Door betrokkenen mee te nemen binnen deze audit, gesprekken met alle opleidingsmanagers te voeren en hen mee te nemen ontstond er draagvlak en binnen de kortste keren valide en betrouwbare producten.

trainingen die uitgevoerd zullen worden in het kader van stap 6, de pilot met scholing en/of certificering.

Stap 6: Pilot uitvoeren met scholing en/of certificering op vier pilotinstellingen

Bureau ICE ontwikkelt voor iedere rol bij de examinering een training met als beoogd resultaat dat de betreffende examenfunctionaris na deelname voldoet aan de eisen in het beroepsprofiel en gecertificeerd kan worden. Om de kwaliteit van de beroepsprofielen gekoppeld aan het rendement van scholing vast te kunnen stellen, worden op de vier pilotinstellingen op basis van de uitkomsten van de audit trainingen verzorgd door Bureau ICE voor de verschillende rollen bij de examinering. Doordat de uitkomsten van de audit als basis dienen, kunnen de trainingen op maat worden ingericht.

Bureau ICE zorgt ervoor dat in deze stap in ieder geval een pilot met scholing en/of certificering wordt uitgevoerd voor alle beroepsprofielen voor examenfunctionarissen. Uit de behaalde resultaten na de scholing en de evaluatie met de pilotinstellingen wordt enerzijds duidelijk op welke manier scholing effectief bijdraagt aan het professionaliseren van examenfunctionarissen op de beroepsprofielen. Anderzijds wordt zo ook helder aan welke (inhoudelijke) eisen scholingsaanbod moet voldoen om aan de eisen in de beroepsprofielen voor examenfunctionarissen te voldoen.

De uitgevoerde trainingen en de opbrengsten ervan worden met de pilotinstellingen besproken en vastgelegd volgens een vooraf ontwikkeld format. Deze evaluaties geven samen een totaalbeeld van de opbrengsten van de pilot. Hiervan wordt door Bureau ICE een verslag gemaakt waarin de pilotscholen geanonimiseerd worden. Het verslag wordt kenbaar gemaakt via de website examinering van MBO Diensten en de website van Bureau ICE.

Stap 7: Bijstelling en validering van de beroepsprofielen

Op basis van de pilot stelt Bureau ICE indien nodig de beroepsprofielen weer bij. De validering van de beroepsprofielen vindt vervolgens plaats door middel van besprekingen met bredere groep(en) van MBO-deskundigen. Hierbij wordt gedacht aan de klankbordgroep instellingen, de netwerken examinering Cinop en het netwerk directeuren onderwijs MBO Raad, waarna bijstelling door Bureau ICE volgt. Ten slotte volgt vaststelling door de SG van de MBO Raad die t.b.v. dit project is vastgesteld.

Bij de vaststelling gaat het om vaststelling van een voorbeeld/model van beroepsprofielen voor examenfunctionarissen. Instellingen blijven vrij om hier wel of niet mee te werken. Het werken met de beroepsprofielen voor examenfunctionarissen zal wel worden bevorderd vanuit het project 'Focus op standaarden in examinering', MBO Diensten en de MBO Raad.

4. Beoogde resultaten

De resultaten die door de MBO Raad beoogd worden met dit deelproject zijn de volgende:

- Een onderzoek naar de huidige praktijk rondom examenfunctionarissen²
- Deelname van vier MBO-instellingen aan het onderzoek examenfunctionarissen
- Bijgestelde beroepsprofielen voor examenfunctionarissen in het MBO.
- Overzicht van scholings- en certificeringsaanbod dat op de markt beschikbaar is voor de bijgestelde beroepsprofielen
- Beproefd auditinstrument op rollen in de examinering en kwaliteit van examenfunctionarissen
- Gevalideerde beroepsprofielen voor examenfunctionarissen in het MBO.

Dit deelproject zal een uitgewerkt model van beroepsprofielen voor examenfunctionarissen als één van de resultaten hebben. Het is aan MBO-instellingen zelf te besluiten wel of niet met deze beroepsprofielen te werken. Naast het voornemen van MBO Diensten en de MBO Raad dit te bevorderen, zal Bureau ICE in de projectopzet zo optimaal mogelijk zorg dragen voor het creëren van draagvlak voor de beroepsprofielen in het werkveld.

5. Projectstructuur

Betrokkenen bij uitvoering deelproject

Opdrachtgever	MBO Diensten Projectleider: Jacqueline de Schutter
Opdrachtnemer	Bureau ICE
Projectleider	Hannelies Boelhouwer / Karen Heij (externe contacten)
Uitvoering	Rianet Knevel (projectleiding intern)(ontwikkelaar/trainer) Pauline Zondervan (ontwikkelaar/trainer) Judith Leemker (ontwikkelaar/trainer) Monique Bulle (ontwikkelaar/trainer) Marc Binsbergen (ontwikkelaar/trainer) Emila Bijl (ontwikkelaar/trainer) Ashra Sugito (ontwikkelaar/trainer)

Relatie deelproject met andere deelprojecten

Dit deelproject raakt aan meerdere andere deelprojecten binnen het project 'Focus op standaarden in examinering'. De grootste raakvlakken zijn er met deelproject 2 'Proces Architectuur Examinering' en deelproject 5 'Servicepunt Examinering met website'.

---

² Het onderzoek dat Bureau ICE bestaat uit: een beeld vormen van de praktijk op MBO-instellingen rondom examenfunctionarissen en de benodigde competenties door het in kaart brengen van de situatie op de vier pilotscholen.

Omdat de expertise van de verschillende deelprojectleiders groot is, zal de uitvoering van de verschillende deelprojecten diverse keren onderling met elkaar worden afgestemd. Hiervoor zal de projectleider van Bureau ICE deelnemen aan de overleggen van de (Deel)projectleiders, die door de projectleider worden georganiseerd. Mede door dit overleg wordt zowel de continuïteit als ook de effectiviteit van het totale project geborgd. Bovendien kunnen vraagstukken die zich voordoen tijdens de uitvoering van de (deel)projecten in dit overleg met elkaar worden gedeeld en besproken.

Communicatieplan

De projectleider van Bureau ICE onderhoudt regelmatig contact met de projectleider vanuit MBO Diensten over de vorderingen van dit deelproject. Daarnaast vindt ook overleg en afstemming plaats met de andere (deel)projectleiders in het maandelijkse (Deel)projectleidersoverleg.

De PR van het project 'Focus op standaarden in examinering' verloopt via de website examineringmbo.nl van MBO Diensten. Daarnaast zal Bureau ICE in haar eigen nieuwsbrieven en op haar website informatie geven over het (deel)project. Bij iedere stap wordt een korte update opgesteld in de vorm van een nieuwsbrief voor het mbo-veld. Deze nieuwsbrief wordt in samenspraak met MBO Diensten verstuurd.

Binnen de (deel)projectleidersgroep kan gezamenlijk nagedacht worden over hoe de opbrengsten van het totale project breed kenbaar te maken binnen het mbo-veld, bijvoorbeeld door bijeenkomsten te organiseren, waarin de pilotscholen de eigen ervaringen delen met andere instellingen.

Cofinanciering

In dit (deel)project is sprake van cofinanciering, dat wil zeggen dat instellingen, de MBO Raad, SBB en partners menskracht leveren die deze partijen om niet ter beschikking stellen en waarvoor men dus geen vergoeding of subsidie ontvangt. Dit onderstreept het commitment van de partijen bij het project. In dit deelproject streven we naar een cofinanciering ter waarde van ten minste € 80.000.- Bureau ICE spant zich in om dit aantal uren te behalen en te verantwoorden.

Planning

Fase	Activiteit	Verwachte startdatum	Verwachte einddatum
Stap 1	Uitwerken beroepsprofielen examenfunctionarissen	01-06-2012	01-08-2012
Stap 2	Matchen van de beroepsprofielen met uitvoering in de praktijk	01-08-2012	01-09-2012

Stap 3	Inventariseren scholings- en certificeringsaanbod	01-09-2012	01-10-2012
Stap 4	Ontwikkelen van een auditinstrument	01-09-2012	15-09-2012
Stap 5	Toepassen van de audit op de vier pilotscholen	15-09-2012	30-09-2012
Stap 6	Pilot uitvoeren met scholing en/of certificering	01-10-2012	30-11-2012
Stap 7	Bijstelling en validering van de beroepsprofielen	01-12-2012	31-12-2012